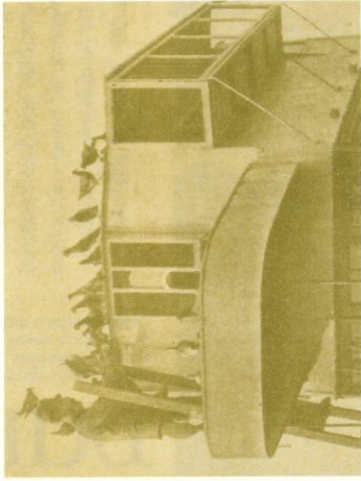

DIKKE STADSDUIVEN
HEBBEN WEL DEGELIJK NUT,
MAAR DAT WEET BIJNA NIEMAND.

DEEL 1 *Ontsnapt aan onze empathie* / Als je naar Noo-Noo kijkt, denk je niet meteen aan wereldvrede. Ook heb je haar liever niet op je bruiloft. Met een paar ontbrekende tenen strompelt de dikke stadshuif iedere ochtend door onze Maasrictise stadstuin. Alsof haar leven ervan af hangt, schranst ze alle zaden weg die de mussen knocien. Vandaar dat ze vernoemd is naar de stofzuiger uit de Telubbies. Met wat pech poept ze de hele tuinstet onder doordat ze zich weer bij haar kliek in de binnenstad voegt. Duiven mogen dan wel het symbool zijn voor harmonie en liefde, aan Noo-Noo is maar weinig majestueus. In tegenstelling tot haar soortgenoten- zoals de houthuif, zomertoriel of holenduif- vinden we deze patatvogel maar vies, dom of nuttelos. Toch is de stadshuif een waar icoon geworden. Niet voor iets Bijbels, maar voor een boel soorten die de liefde van ons dierenhart nooit zullen voelen. Net als de rat, roek, mol of wesp. Maar volgens een groeiende groep wetenschappers zijn we daardoor blind voor hun waarde en doof voor hun leed. Het verhaal van de stadshuif bewijst dat onze relatie met dieren rommelig en vooral emotioneel is.

▲ **BUS PIGEON LOFT**, A B-type bus from London converted into a pigeon loft for use in northern France and Belgium during the First World War, 1916.

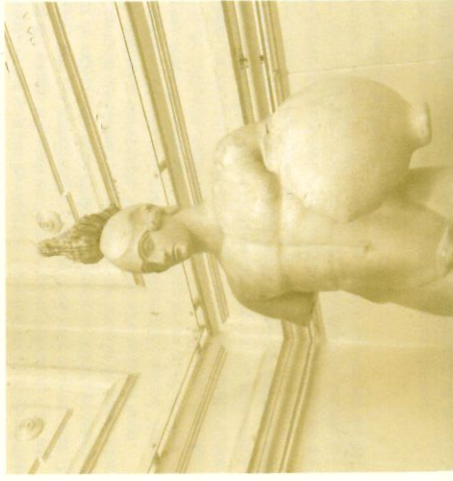
SAFARI „Ik heb het altijd te doen met de duif“, geeft ecoloog Renata Bruinsma toe. Tot voor kort was zij stadsecoloog in Weert, waar ze stadssafari's op touw zette. Daar zag ze hoe deze verwaarloosde rotsvogel de stad noodgedwongen tot een thuis maakte. De gebouwen lijken op hun vertrouwde kliffen en de mensen zorgen met hun afval voor het eten. Maar tegelijkertijd zetten we metalen pinnen op diezelfde gebouwen en jagen we duiven weg omdat ze ze vies vinden. „Niemand kijkt met de ogen van een stadshuif naar de wereld. Dat ze worstelen om nesten te bouwen met hun lompe lichaam en er veel eieren sneuvelen, daar lijkt niemand zich om te bekommeren“, vreest ze. Vreemd is dat niet: ze zijn niet wild en ze zijn geen gedomesticeerd dier meer. En daarom ontsnappen ze tegenwoordig aan onze empathie.

PLAAGDIER „De stadshuif daagt ons hele idee van dierenwelzijn uit“, zegt de Utrechtse hoogleraar Frank Meijboom daarover. Als ethicus verdiept hij zich in onze relatie met andere soorten, specifiek met de zogeheten liminale dieren. Een abstract woord, maar simpel gezegd zijn dit de soorten die tussen wal en schip vallen. Soorten die niet wild zijn, maar ook geen huishuif. „De duif gaat dwars door die categorieën heen. Dat bewijst dat de labels die wij bedenken niet altijd voor de natuur werken.“ Toch labelen we erop los. De een noemen we een gezelschapsdier, de ander een plaagdier. Maar geen enkele soort wordt zo geboren, dat maken wij ervan. „Die voorontzeggen vooral iets over hoe wij dieren zien, niet over hoe het dier daadwerkelijk is.“ Het bijzondere aan de huif is dat je hem in verschillende categorieën kunt stoppen, maar hij blijft dezelfde huif. De rotsduif is gehouden, de stadshuif wild, de stadshuif liminaal. Terwijl ze biologisch

▲ **G.I. JOE** (Algiers March 24, 1943 - Detroit June 3, 1961) is one of the most famous carrier pigeons in world history. During the Second World War, G.I. Joe saved the lives of the entire population of the town of Calvi Risorta in Italy and that of the British troops stationed there. On October 18, 1943, Calvi Risorta was to be bombed, so that the capture of the village by the British could be accelerated. However, the Germans withdrew prematurely and the British captured the village. Attempts via radio contact to stop the bombing failed and in the end it was up to G.I. Joe to prevent this bombing. G.I. flew 20 miles back to his American army base in 20 minutes and arrived just in time to stop the bombing. He flew at a speed of 96 km per hour and saved an estimated one thousand soldiers' lives and the population of the village. G.I. Joe received the Dickin Medal for this heroic act.

✓ **'PIGEON IV'** Synthetic hard plaster and color pigments by Joost Elschot. Presented at Tempel Royal Academy Antwerp, 2023.

▲ **www.pigeondb.com. ERIC PIGEON MOVIE DATABASE:** "Once upon a time I didn't care for pigeons... but everything changed when I moved to a new apartment where my desk faced a window overlooking a roof densely populated by these feathered creatures. During my breaks I would look at them... like Rear Window but with pigeons instead of Grace Kelly."

haast identiek zijn. „De context van de huif bepaalt dus hoeveel waardering die krijgt.“

DEEL 2 *Bescherm door het nut* / Voor een dier is onze waardering van levensbelang. Per groep voelen wij namelijk een andere verantwoordelijkheid, stelt Meijboom. We beschermen de habitat van wilde dieren bijvoorbeeld, of brengen zieke huisdieren naar de arts. Maar het lot van de stadshuif trekken weinig mensen zich aan. Typisch voor liminale soorten, weet de ethicus. Die vinden we vaak lastig of nutteloos.

Onderzoeker aan de Universiteit Utrecht, Vivian Goertlich, is het met dat laatste grondig oneens. Tien jaar geleden begon haar fascinatie voor de vogel. Ze leerde dat duiven uit geslacht van hun jongen kunnen helpen als een soort van voedster. En dat duiven hun jongen wel met snavel en poot beschermen, maar verder net zo hard in hun nek kunnen maken. Nu zit de stadshuif samen met veel andere vogels in een mega-database. Een enkele diertje voert de gegevens in van 1200 vliegende ratten nemen. „Die naam komt uit een oude Woody Allen-film. Een benaming die we liever gebruiken mensen het nog. Zo zie je maar dat het kennisgebrek over de huif hardnekkig is.“

WREED Over het nut van de huif weten we dan ook niet veel. Terwijl die volgens Goertlich een belangrijk onderdeel van de stadsecologie is. De stadshuif is voor voor de slechtvalk, ze houden steden schoon en overleven in de meest wrede omstandigheden. „En ze hebben nog een functie, namelijk als meetinstrument. Stadshuiven worden blootgesteld aan dezelfde vervuiling als wij. Microplastics, PFAS, vieze lucht, noem maar op. Als je die effecten meet, zegt dat ook iets over onze gezondheid.“ Behoortlijk nuttig en toch vinden we maar weinig aan die huif. De Amerikaanse psycholoog Hal Herzog weet hoe dat kan. In zijn beroemde boek *Some We Love, Some We Hate*. Some We

▲ **PERFORMANCE ALS DUIF** op de Leyweg, door Eva Meijer. „... In 'Nature' las ik over een onderzoek met duiven die op aanwijzingen van de stem reageerden. Ik besloot dit uit te proberen met 'Vier'. 'Vier', zei ik op een ochtend, en ik tikte vier keer. Ze tikte vier keer - ik gaf haar een nootje. 'Vier', zei ik nog een keer. Ze bleef me aankijken. 'Vier'. Ze aarzelde, boog zich heen voorover en tikte snel vier keer. We herhaalden dit later op de dag nog eens - eerst tikken met het woord, dan alleen het woord -, ze leek goed te begrijpen wat de bedoeling was. In de weken die volgden leerde ze zo vijf, zes, zeven en acht. Negen lukte niet, omdat ik het niet snel genoeg kon tikken. Voor vogels gaat de tijd sneller dan voor ons en Sier verveelde zich door mijn langzame getik, ze begon bij acht altijd al te tikken en dus kwamen we nooit verder. Zo werkten we die winter door...“

Eat geeft hij naast het nut nog een belangrijk criterium: wat we van een dier vinden is vooral gebaseerd op emotie. Hij noemt onze relatie met dieren 'emotioneel complex'.

OVERREINIGER Dat is waarom we wel muizen aan een boa constricator voeren, maar geen kittens. Waarom we geen nacht minder slapen door de miljoenen dieren die onze huiskatten doden, maar wel discussies voeren over het eten van hert. Waarom we de vacht verven van onze honden zielig vinden, maar ons zelden druk maken over de dieren waarop we de gifigheid van overreiner testen. Waarom het doorknuppelen van zeehondjes voor ophef zorgt, maar het versnipperen van kuikens niet. Hoe een dier crutiziet, wat ons instinct voorschrijft, wat een cultuur dicteert, hoe een dier smaakt, zelfs ons taalgebruik: het bepaalt allemaal hoe we ons over een dier voelen. Daarom praten we blij kappen over ruimten, bij zwijnen over behoren, maar bij puppy's over vermoorden. En daarom vinden we onze relatie 'verrassend irrationeel' en 'rommelig'.

Maar het is wel een relatie die snel kan veranderen. **DEEL 3** De stadshuif heeft de wind mee / "Slechtvalk? Muurhagedis? ziet zo boeiend als de stadshuif." De Maasrictische stadsecoloog Peter Alblas heeft vanuit educatief oogpunt weinig met die bijzondere soorten. Doe hem maar de brandnetel, de regenworm of de duif. "Ja die zijn soms lastig, maar daardoor kom je wel echt met ze in contact." Volgens hem zijn we gebroken met de natuur. hij ziet het als zijn missie om dat te herstellen. De stadshuif is daar het uitgelezen instrument voor. Om dat punt te bewijzen, wil hij afspreken bij een specifiek Italiaans restaurant op het Vrijthof. Niet vanwege de pasta, maar vanwege het uitzicht op de Sint Janskerk. Daar, op dik zeventig meter hoogte, schuilt een Maasrictische trois: de zeldzame slechtvalk. "Maar ja, die zie je nauwelijks. De huif zie je iedere dag, die komt lekker dichtbij. Van wie kun je dan meer leren over natuur, hé?" Het antwoord weet Alblas natuurlijk al.

KRIJL Meer leren over de stadshuif is geen overbo-

▲ **FRANCE SIEGE OF PARIS PIGEON POST** OEDAL made by artist Charles D. George in 1872, France

de hyena steeds meer waarden juist omdat ze er meer over leren. Ook die is niet bepaald een knuffelbeest.

WOLVEN Maar moet een dier überhaupt nut hebben, vraagt de ethicus Meijboom zich dan af. Vanuit de dierenethiek zag hij de antwoorden langzamerhand verdere. Dieren hoeven er niet meer enkel voor ons te zijn, ze worden ook gewaardeerd als ze nutteloos zijn. Of beter gezegd: als wij het nut er nog niet van zien. "Al die nieuw we dierweteten gaan precies uit van die intrinsieke waarde van het dier. Die staat los van hun nut." Dat gaat niet zonder slag of stoot. Hoewel wetenschappers voorzichtig meer interesse zien ontstaan voor de stadshuif, zal het nog even duren voordat we haar echt omarmen. We zijn nog steeds aan het wennen aan wolven en zwijnen. En dat in

een periode waarin we ons afzonderen van de natuur met hekken, hokken, pesticiden en geweren.

ZURE POEP Wanneer aan het samenleven met deze (soms irritante) dieren kost nu eenmaal tijd en zal de nodige spanning opleveren. Vooral nu wij met zoveel zijn en dieren met zo weinig. De stadshuif heeft echter de wind mee: hoe meer we haar accepteren, hoe minder overlast ze geeft. Althans, dat is de theorie. „Van frietjes wordt hun ontlasting zuur. Dat geeft meer kans op beschadiging aan huizen, weet onderzoeker Goertlich. Daarom werkt zij aan een proef om de duiventil terug te krijgen naar de stad. Daar krijgen de vogels natuurlijk eten, zoals zaden. En dat is weer goed voor hun poep. Ook geven de tilten de kans om de eieren te wisselen met nep-eieren. Zo houden we de populaties in toom. Volgens Goertlich is dat een beter onderbouwde aanpak dan bijvoorbeeld het gebruik van anticonceptiemiddelen. In voer, leis dat de gemeente Heerde doet. Als ze mag dromen, ziet de wetenschapper de til eveneens als een plek waar mensen kunnen leren over de stadshuif. „Ook dit dier heeft een uniek verhaal. Het is alleen nog aan ons om eraan te luisteren. Of we het willen of niet, we delen nu eenmaal de stad met ze.“

Oorspronkelijk gepubliceerd door Vincent Janssen in de Limburger op Zaterdag 27 april 2024

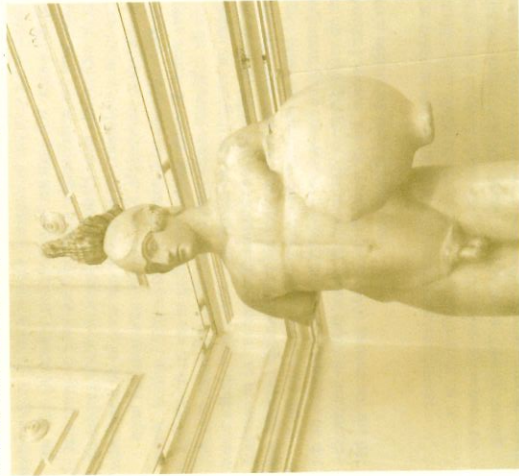

geenschapstact, de ander een plaaggeest. Maar...
soort wordt zo geboren, dat maken wij ervan. „Die woor-
den zeggen vooral iets over hoe wij dieren zien, niet over
hoe het dier daadwerkelijk is.” Het bijzondere aan de duif
is dat je hem in verschillende categorieën kunt stoppen,
maar hij blijft dezelfde duif. De rotsduif is gehouden, de
stadsduif wild, de stadsduif liminaal. Terwijl ze biologisch

✓ **G.I. JOE** (Algiers March 24, 1943 - Detroit June 3, 1981) is one of the most famous carrier pigeons in world history. During the Second World War, G.I. Joe saved the lives of the entire population of the town of Calvi Risorta in Italy and that of the British troops stationed there. On October 18, 1943, Calvi Risorta was to be bombed, so that the capture of the village by the British could be accelerated. However, the Germans withdrew prematurely and the British captured the village. Attempts via radio contact to stop the bombing failed and in the end it was up to G.I. Joe to prevent this bombing. G.I. flew 20 miles back to his American army base in 20 minutes and arrived just in time to stop the bombing. He flew at a speed of 96 km per hour and saved an estimated one thousand soldiers' lives and the population of the village. G.I. Joe received the Dickin Medal for this heroic act.

✓ **'PIGEON IV'** Synthetic hard plaster and color pigments by Joost Elschol. Presented at Tempel Royal Academy Antwerp, 2023.

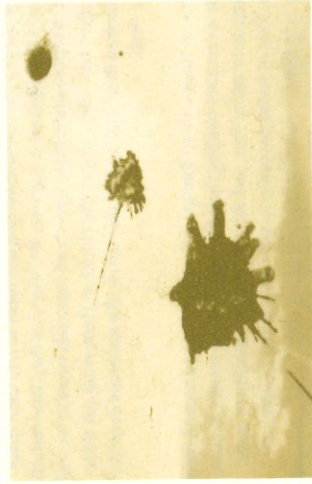

✓ **Left:** Grandpa Leseman with many pigeons, around 1970. **Right:** Herbert Guthrie-Smith, Hemphaga novaeseelandiae (Columbidae), Unknown woman with 3 Kereru (New Zealand Pigeons) on her arms, circa 1910, gelatin dry plate negatives, black-and-white negatives

about a great flood and how a pigeon played the role of a messenger. Tablets, found in Mesopotamia (areas around Iraq and Iran of today), as well as Egyptian hieroglyphics, suggest that pigeons were being domesticated by both civilizations already around 3000 BCE. Eventually, in time, they learned how to use their homing instincts for communication purposes. For example the Egyptians would release pigeons in order to announce, to the people, the rise of a new pharaoh. There are records that indicate that Phoenician merchants used to take pigeons on their ships during their business trips in the Mediterranean and would let them go whenever they needed to release information about their business tours. Between the end of the 12th century to the mid 13th century CE, the use of carrier pigeons reached its peak. Marco Polo in his writings mentions, in admiration, the extensive use of carrier pigeons in the east. The use of carrier pigeons was so well known in the 1800s that many people believed it was the carrier pigeon, in 1815, that brought the message of Napoleon's defeat in the battle of Waterloo to Nathan Rothschild, 3 days before Wellington's human messenger. This has been disputed by a Rothschild family biographer. A few years later, however, pigeons were used by the young Reuters Agency to communicate stock exchange information between Germany and Belgium. The Greeks used carrier pigeons to release the results of the Olympic games and to send messages about victories in their battles. Frontinus, the Roman writer, tells about the use of carrier pigeons by Julius Caesar. There are documents about the existence of columbarium in Rome that contained over 5000 pigeons. Conquerors throughout history, such as Hannibal and Genghis Khan, also used pigeon-post as a communication network. The added value for using pigeons as message carriers in the ancient world was quite significant. When compared to other means of long distance communication in ancient times, such as smoke, drums and human messengers, pigeon carriers provided a more private and discrete way of transferring messages.

✓ **PIGEON DROPPINGS** (guano) played a significant role in soil fertility and organic matter content. Guano, which is the excrement of pigeons, is rich in essential nutrients such as nitrogen, phosphorus, and potassium, nowadays it mostly goes to waist as it lands on our pavements and cars.

✗ **PERFORMANTIE ALS DUIF** op de Leyweg, door Eva Meijer. "In 'Nature' las ik over een onderzoek met duiven die op aanvijzingen van de stem reageerden. Ik besloot dit uit te proberen met 'Sier Vier', zei ik op een ochtend, en ik tikte vier keer - ik gaf haar een nootje. 'Vier', zei ik nog een keer. Ze bleef me aankijken. 'Vier. Ze aarzelde, boog zich toen voorover en tikte snel vier keer. We herhaalden dit later op de dag nog eens - eerst tikken met het woord, dan alleen het woord -, ze liek goed te begrijpen wat de bedoeling was. In de weken die volgden leerde ze zo vijf, zes, zeven en acht. Negen lukte niet, omdat ik het niet snel genoeg kon tikken. Voor vogels gaat de tijd sneller dan voor ons en Sier verveelde zich door mijn langzame gelijk, ze begon bij acht altijd al te tikken en dus kwamen we nooit verder. Zo verlieten we die winter door..."

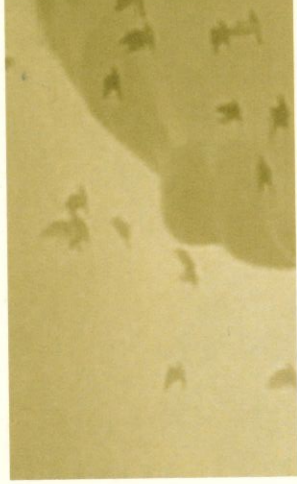
Eat geeft hij naast het nut nog een belangrijk criterium: wat we van een dier vinden is vooral gebaseerd op emotie. Hij noemt onze relatie met dieren 'emotioneel complex'.

OVERREINIGER Dat is waarom we wel muizen aan een boa constrictor voeren, maar geen kittens. Waarom we geen nacht minder slapen door de miljoenen dieren die onze huiskatten doden, maar wel discussies voeren over het eten van hert. Waarom we de vacht verven van onze honden zielig vinden, maar ons zelden druk maken over de dieren waarop we de gilligheid van ovenreiniger testen. Waarom het doorknuppelen van zeehondjes voor ophief zorgt, maar het versnipperen van kuikens niet. Hoe een dier cruïtzeit, wat ons instinct voorschrijft, wat een cultuur dicteert, hoe een dier smaakt, zelfs ons taalgebruik: het bepaalt allemaal hoe we ons over een dier voelen. Daarom praten we blij kippeten over ruimten, bij zwijnen over behelren, maar bij puppy's over vermoorden. En daarom vinden we onze relatie 'verrassend irrationeel' en 'rommelig'. Maar het is wel een relatie die snel kan veranderen. **DEEL 3** De stadsduif heeft de wind mee / "Slechtvalk? Muurhagedis? ziet zo boeiend als de stadsduif" De Maasrithische stadsecoloog Peter Abblas heeft vanuit educatief oogpunt weinig met die bijzondere soorten. Doe hem maar de brandnetel, de regenworm of de duif. "Ja die zijn soms lastig, maar daardoor kom je wel echt met ze in contact." Volgens hem zijn we gebroken met de natuur, hij ziet het als zijn missie om dat te herstellen. De stadsduif is daar het uitgelezen instrument voor. Om dat punt te bewijzen, wil hij afspreken bij een specifiek Italiaans restaurant op het Vrijthof. Niet vanwege de pasta, maar vanwege het uitzicht op de Sint Janskerk. Daar, op dik zeventig meter hoogte, schuilt een Maasrithische trost: de zeldzame slechtvalk. "Maar ja, die zie je nauwelijks. De duif zie je iedere dag, die komt lekker dichtbij. Van wie kun je dan meer leren over natuur, hè?" Het antwoord weet Abblas natuurlijk al.

KRIL Meer leren over die stadsduif is geen overbodige luxe. Zij wordt vaak verdreven, bejaagd of zelfs mishandeld. Maar de wetenschappers en stadsecologen weten het zeker: hoe meer we weten over een soort, hoe verant-

THE EXTRAORDINARY ABILITY OF A PIGEON TO CARRY MESSAGES

The story of Noah in the Bible describes one of the earliest uses of the pigeon as a messenger. Noah sent the pigeon from the ark to see if the deluge was over. It was sent a few times before it came back with a branch of an olive tree in its beak, which proved to Noah that the waters had begun to subside. There are even earlier writings, such as the Sumerian 'Epic of Gilgamesh', that also include a story of a messenger. Tablets, found in Mesopotamia (areas around Iraq and Iran of today), as well as Egyptian hieroglyphics, suggest that pigeons were being domesticated by both civilizations already around 3000 BCE. Eventually, in time, they learned how to use their homing instincts for communication purposes. For example the Egyptians would release pigeons in order to announce, to the people, the rise of a new pharaoh. There are records that indicate that Phoenician merchants used to take pigeons on their ships during their business trips in the Mediterranean and would let them go whenever they needed to release information about their business tours. Between the end of the 12th century to the mid 13th century CE, the use of carrier pigeons reached its peak. Marco Polo in his writings mentions, in admiration, the extensive use of carrier pigeons in the east. The use of carrier pigeons was so well known in the 1800s that many people believed it was the carrier pigeon, in 1815, that brought the message of Napoleon's defeat in the battle of Waterloo to Nathan Rothschild, 3 days before Wellington's human messenger. This has been disputed by a Rothschild family biographer. A few years later, however, pigeons were used by the young Reuters Agency to communicate stock exchange information between Germany and Belgium. The Greeks used carrier pigeons to release the results of the Olympic games and to send messages about victories in their battles. Frontinus, the Roman writer, tells about the use of carrier pigeons by Julius Caesar. There are documents about the existence of columbarium in Rome that contained over 5000 pigeons. Conquerors throughout history, such as Hannibal and Genghis Khan, also used pigeon-post as a communication network. The added value for using pigeons as message carriers in the ancient world was quite significant. When compared to other means of long distance communication in ancient times, such as smoke, drums and human messengers, pigeon carriers provided a more private and discrete way of transferring messages.

✗ Still from **ENOCH DOGS: THE WAY OF THE SAMURAI**, 1999, Jim Jarmusch. The hero (Forest Whitaker), whose life was once saved by Louie (John Tormey), an aging Italian American hoodlum, becomes Louie's samurai hit man, communicating with him exclusively via homing pigeons.

✗ Terracotta statuette of **APHRODITE** on a rock with dove, dated 3rd Century BCE courtesy of The Metropolitan Museum of Art. Aphrodite/Venus is often depicted with doves fluttering around her or resting on her hand. Pigeons are symbolic of fertility and prosperity, fortune, luck, persistence, harmony and well-being, mercy and forgiveness, and freedom.

✗ **PERFORMANTIE ALS DUIF** op de Leyweg, door Eva Meijer. "In 'Nature' las ik over een onderzoek met duiven die op aanvijzingen van de stem reageerden. Ik besloot dit uit te proberen met 'Sier Vier', zei ik op een ochtend, en ik tikte vier keer - ik gaf haar een nootje. 'Vier', zei ik nog een keer. Ze bleef me aankijken. 'Vier. Ze aarzelde, boog zich toen voorover en tikte snel vier keer. We herhaalden dit later op de dag nog eens - eerst tikken met het woord, dan alleen het woord -, ze liek goed te begrijpen wat de bedoeling was. In de weken die volgden leerde ze zo vijf, zes, zeven en acht. Negen lukte niet, omdat ik het niet snel genoeg kon tikken. Voor vogels gaat de tijd sneller dan voor ons en Sier verveelde zich door mijn langzame gelijk, ze begon bij acht altijd al te tikken en dus kwamen we nooit verder. Zo verlieten we die winter door..."

een periode waarin we ons afzonderen van de natuur met hekken, hokken, pesticiden en geweren.

ZURE POEP Wennen aan het samenleven met deze (soms irritante) dieren kost nu eenmaal tijd en zal de nodige spanning opleveren. Vooral nu wij met zoveel zijn en die spanning met zo weinig. De stadsduif heeft echter de wind mee: hoe meer we haar accepteren, hoe minder overlast ze geeft. Althans, dat is de theorie. Van fricities wordt hun ontlasting zuur. Dat geeft meer kans op beschadiging aan huizen, weet onderzoeker Goerlich. Daarom werkt zij aan een proef om de duivenil terug te krijgen naar de stad. Daar krijgen de vogels natuurlijk eten, zoals zaden. En dat is weer goed voor hun poep. Ook geven de tillen de kans om de cieren te wisselen met nep-eieren. Zo houden we de populaties in toom. Volgens Goerlich is dat een beter onderbouwde aanpak dan bijvoorbeeld het gebruik van anticonceptiemiddelen. In voer. Iets dat de gemeente Heerden doet. Als ze mag dromen, ziet de wetenschapper de til eveneens als een plek waar mensen kunnen leren over de stadsduif. "Ook dit dier heeft een uniek verhaal. Het is alleen nog aan ons om er naar te luisteren. Of we het willen of niet, we delen nu eenmaal de stad met ze."

Oorspronkelijk gepubliceerd door Vincent Janssen in de Limburger op Zaterdag 27 april 2024

✗ **PILOTONS WIEGT EINE PROPER GRAATS**, 2024, Sjuul Joosen. Many birds, including pigeons, have a compass in their bodies. They sense the magnetic field of the earth. Birds have special organs for this, which are probably located in their eyes, beak or ears. Scientists do not yet know exactly how the animals sense the magnetic field. Perhaps because there are small pieces of magnetite in the organs. Magnetite is a mineral that is strongly magnetic. These pieces of magnetite are therefore attracted to the magnetic field of the earth, just like the needle in our compass.

22448

de Appel Archive

Duw niet zo duifies
Dring niet zo duifies,
Iedereen komt aan de beurt,
Niet in mijn oren prikke,
Zijn zulke dommerikke,
Oh wat ben jij mooi gekleurd.
JA ZUSSEN, NEE ZUSSEN - Duifies, Duifies
Duifies Duifies kom maar bij Gerritje,
Zal je niet vechten om 1 zo 'n erreije,
Duifies Duifies wat zijn ze mak,
17 Duifies bovenop het dak,
geschreven door Annie M.G. Schmidt
Douw niet zo Duifies,
Dring niet zo Duifies,
Iedereen krijgt hier toch zat,
Pas op mijn nieuwe sokke,
En niet zo schrokkebrokke,
Jij hebt al zoveel gehad,
met muziek van Harry Bannink 2002.
Duifies Duifies kom maar bij ons,
Wat een mooie veertjes,
Wat een lekker donis,
Duifies Duifies wat zijn ze mak,
17 Duifies bovenop het dak.

This is the first edition of 'Het grote duivenpamflet'. A publication intended to share knowledge about feral pigeons and the research about their history, present and future. Please contact us if you have any questions, remarks, stories or artworks concerning this topic. And keep an eye out for the next editions that will be made during a residency at the Boijmans Zuid. Gijste-chemskerk@gmail.com or info@shantillesseman.nl

THE PIGEON THAT GOT US
OUT OF TROUBLE

Pigeons and humans have lived together for thousands of years. It seems that the pigeon was the first animal to be domesticated by humans. It could also be the other way around: maybe the pigeon domesticated us? Or, did we, as they call it in biology, coevolve? Pigeons helped us fertilize our crops. We gave pigeons places to live, safety and food in return.

Pigeons are incredibly intelligent, for example, they can easily distinguish a Picasso from a Monet (according to scientific research) and are able to understand human concepts such as: 'car' or 'human' (also according to scientific research). Their intelligence is tested against our human cognitive abilities. But we never actually do this the other way around. How smart do pigeons think we are? What do they know that we don't?

Certainly they can do a lot that we are not physically capable of. Like using magnetic fields to find their way. An important tool in times of war. Pigeons have therefore been used for thousands of years as a weapon of war to exchange secret messages. But also within modern warfare as a sort of cyborg

with a camera around their bodies to discover the battlefield and provide information. Nowadays in the West, humans have developed to the point where we no longer need the pigeons. We have forgotten how we have become a society together. How they are at the foundation of our history. The domestic pigeons have become feral and now live as street animals in the cities. Looking for food that we throw on the streets as garbage. Their life is hard and not without stress and pain. They suffer from so-called stringfeet (human hair and other debris that pinches off their toes and sometimes whole feet until it dies), parasites from contaminated drinking water and all sorts of other problems. People call them pests, claim they spread disease (a common story with all kinds of animals we have come to call a "pest") and kick them if they get too close, or have their children run after them to chase them.

We have forgotten that a pigeon got us out of trouble. They came to tell us that the great flood was over, and Noah was safe. We have forgotten that we should take care of each other. That humans too are dependent on animals on a shared planet. Pigeons, like all animals, can feel pain, and an individual in pain has a right to help. This book is an ode to the pigeon, an ode to our shared history. A sign that we have not forgotten about pigeons. The book consists of submitted and found material (photos, drawings, stories) of people and pigeons. *All money raised from this publication will go to the City Pigeon Aid Foundation. A foundation founded by Billie Savage. Who still knows how to talk to pigeons, and more importantly, how to listen to them.*

nr.1
Het GROEG
DUIVEN PAMFLET

This publication is part of the project
and G.C. Heemkerk
Bericht van de duif by Shant Leeman
Design: Marlijn van der Leeuw

▲ FILMSKILL OF 61PE PIGEON OMAN (S1E14) Hey Arnold! series by Craig Bartlett. Excerpt speech by the Pigeon Man after they discover his pigeon roof is demolished. Arnold: What? This is awful, who did this? Pigeon Man: People, Arnold. Arnold: We can rebuild the cages and sweep up. Your birds will come back! Pigeon Man: Of course they'll come back, they're birds. I trust them. I understand them. It's people I don't understand.

EEN VERHAAL MET DUIVEN

Constantiijn Scholten

In het westen van de voortvarende natie Nederland ligt de grote stad D, waar naast de talloze huishoudens ook een heleboel stadsvogels woonachtig zijn, zoals bijvoorbeeld kauwtjes.

Deze geschiedenis gaat echter over twee stadsvogels, die ook in grote getalen huizen in de grote stad D.

Deze twee duifjes woonden in een knus wijkje binnen deze grote stad en hadden sinds afgelopen winter verkering gekregen. Roekoe roekoe, koerde het ene duifje, wat ben je toch een prachtig duifje!

Het duivenpaarje was onafscheidelijk, je zag ze altijd samen zitten in de dakgoot of anders vlogen ze samen door de straten. Ze droomden over een eigen nest en kuikens. Ja, het hebben van een heus duivengezinnetje was in wezen de grote droom. Roekoe, roekoe, koerde het andere duifje, wat heb ik het toch met jou getroffen. Dagen verstreken en de liefde tussen de duifjes was niet meer te blussen, ze waren voor elkander geboren, beweerde het ene duifje zelfs. Het andere duifje was tot in tranen geroerd en kon nog enkel koeren van geluk. Roekoe roekoe!

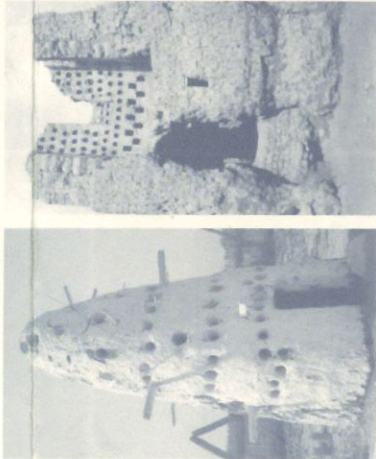
Bij het aanbreken van de eerste zonnige dag van het nieuwe jaar, eind februari, zei manlief tegen zijn tortel; Ik wil vandaag beginnen met de bouw van ons nest, want van al dat gewauwel over ons toekomstige duivengezinnetje zal nooit waar worden wanneer wij hier niet naar handelen. Het mannetje had er zogezegd de spirit in gekregen en zij koerde hem bemoedigend toe (roekoe!) en dacht bij haarzelf wat een man van een duif ze wel niet had. Kan je nog dat leuke winkelstraatje herinneren, hier niet al te ver vandaan, waar de tegels altijd bedekt liggen met kruimels en hij spreidde zijn vleugels breed om aan te geven hoeveel kruimels altijd de tegels bedekken in dat leuke winkelstraatje, en zij koerde van ja, en toen vertelde hij dat hij

THE DOPPEL-SPORGE PATORUM CACHERA was created in 1912 by Julius Neubronner in Kronberg, Germany to take aerial photographs by means of pigeon photographers. Neubronner had created a pamphlet describing this process in 1908. This camera was carried by pigeons and used to spy on the French during World War I, although it was described as taking pictures that had low quality. The camera used a breast-mounted pneumatically delayed timer camera with a string lens. The Doppel-Sport had an exposure of 3 cm x 8 cm.

op een balkonnetje in een zijstraat hiervan was geboren (roekoe! ♀) en hoe graag hij daar, net als zijn ouders voor hen, met haar zich zou willen nestelen. Zij stamelde van geluk en stende in met dit voorstel.

En zo geschiedde, het jonge duivenpaar begon aan de bouw van hun nest. In het nabij gelegen park verzamelde hij twijgjes van de juiste lengte, terwijl zij deze zorgvuldig tot een nestje reeg en toen ze tegen het einde van de middag bijna klaar waren, vonden ze het wel en besloten ze even te genieten van elkaar terwijl ze de plannen beraamden voor de volgende dag. Ik houd van jou, liefje, koerde de een. Ik ook van jou, koerde de ander.

Van onheil leek geen sprake, tot bij het vallen van de avond daar ineens de balkon deur met een zweep open sloeg. In de deuropening stond een vrouw wild met haar handen te zwaaien en schreeuwde naar de duiven dat ze weg moesten vliegen. Ksst, siste zij, en de duifjes vlogen geschrokken op van hun nest naar een hoger gelegen dakgoot. De vrouw raapte het nest en de grond en wierp het als ware, het een discuss van het balkon en

▲ Middle eastern/north African PIGEON COWER. During the 17th century, travellers counted as many as 3,000 pigeon towers in Isfahan (Persia) with the largest breeding as many as 14,000 birds at a time. The oldest doveholes are thought to have been the fortress-like doveholes of Upper Egypt and the domed doveholes of Iran. In these regions the droppings were used by farmers for fertilization. Pigeon droppings were also used for leather tanning and making gunpowder.

▲ BIRDS NC56, 2023, Trees Heil, Light by Steven de Kok, Set design by Studio Jili / Linnéa

▲ THE DOPPEL-SPORGE PATORUM CACHERA was created in 1912 by Julius Neubronner in Kronberg, Germany to take aerial photographs by means of pigeon photographers. Neubronner had created a pamphlet describing this process in 1908. This camera was carried by pigeons and used to spy on the French during World War I, although it was described as taking pictures that had low quality. The camera used a breast-mounted pneumatically delayed timer camera with a string lens. The Doppel-Sport had an exposure of 3 cm x 8 cm.

vroeg in het voorjaar hiernaartoe. Overal waar zij vlogen lieten zij dat weten: Wij gaan het hoge noorden, gaken zij luid, wij gaan naar het paradijselijke Lapland. Ook over de grote stad D, in de welvarende natie Nederland vlogen de wilde ganzen op hun tocht noordwaarts en ze riepen van hoog in de hemel naar de inheemse stadsvogels: Kom met ons mee naar het hoge noorden, volg ons toch naar het paradijselijke Lapland. Vervo gens zetten de wilde ganzen een daling in om zo de reacties van de inheemse stadsvogels te zien en ze scheerden over de daken en vroegen aan de stadsvogels wat ze toch deden tussen de mensen, julie hebben vleugels gekregen om ze te ontvluchten, reis toch met ons mee naar het paradijselijke Lapland, gak gak! Maar de meeuwen die zeiden hierop als reactie dat er helemaal geen haringtenten waren in het hoge noorden en dat er op vrijdagen geen vuilnis aan de straat stond in het paradijselijke Lapland. En de merel floot de wilde ganzen toe dat het zo'n behoorlijk eind vliegen was.

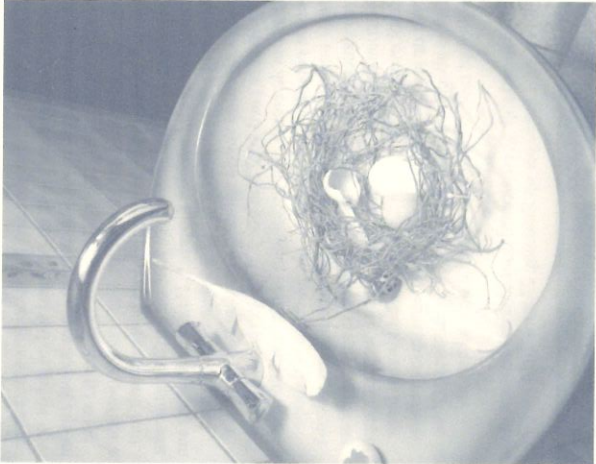
De wilde ganzen lachten om de, in hun optiek, domme stadsvogels. Haha, domme stadsvogels, lachten zij en ze scheerden langs de stadsvogels maar jij

In het westen van de voortvarende natie Nederland ligt de grote stad D, waar naast de talloze huishoudens ook een heleboel stadsvogels woonachtig zijn, zoals bijvoorbeeld kanaries. Deze geschiedenis gaat echter over twee stadsvogels, die ook in grote getalen huizen in de grote stad D.

Deze twee duifjes woonden in een knus wijkje binnen deze grote stad en hadden sinds afgelopen winter verkeren gekregen. Roekoe roekoe, koerde het ene duifje, wat ben je toch een prachtige duifje!

Het duivenpaarje was onafscheidelijk, je zag ze altijd samen zitten in de dakgoot of anders vlogen ze samen door de straten. Ze droomden over een eigen nest en kuikens. Ja, het hebben van een heus duivengezinnetje was in wezen de grote droom. Roekoe, roekoe, koerde het andere duifje, wat heb ik het toch met jou geroffen. Dagen verstreken en de liefde tussen de duifjes was niet meer te blussen, ze waren voor elkander geboren, beweerde het ene duifje zelfs. Het andere duifje was tot in tranen georoerd en kon nog enkel koeren van geluk. Roekoe roekoe!

▲ Middle eastern/north African PIGEON TOWER. During the 17th century, travellers counted as many as 3,000 pigeon towers in Isfahan (Persia) with the largest breeding as many as 14,000 birds at a time. The oldest dovescotes are thought to have been the fortress-like dovescotes of Upper Egypt and the domed dovescotes of Iran. In these regions the droppings were used by farmers for fertilization. Pigeon droppings were also used for leather tanning and making gunpowder.

▲ BIRDS NESTS. 2023, Trees Hell. Light by Steven de Kok. Set design by Studio Jili / Lintea

▲ ARCH NOACH, detail from the mosaics at Saint Mark's cathedral in Venice depicting Noah releasing a pigeon.

SOME QUESTIONS FOR BRIGITTE LOUTER, WHO WAS A PIGEON IN A PAST LIFE.

Q: Can you describe your past life experience as a pigeon? **A:** I lived in a station of a middle-sized city. One like Haarlem Station, but a bit smaller. It was a relatively clean city station. I have a memory of looking up, sitting on metal beams. That's where I hung out and spent most of my time. I don't remember walking in the crowd or looking for food on the street. In my memory, I'm mostly hanging out on the metal beams with other pigeons. There were not many of us, I don't recall being in a flock. **Q:** Did you experience stringfoot? **A:** No. This middle-sized city is quite rich and clean. **Q:** Do you have any idea of how you died? **A:** No, I just remember the experience of being a pigeon. **Q:** So you were mostly sitting on the metal beams? **A:** Yes, quite close to the roof. **Q:** Any memories of the weather? **A:** No, as I would be inside the station. **Q:** Do you remember this past life from the point of view of a pigeon? **A:** Yes, kind of. When I see a pigeon in a station they evoke my memory of being there. It's a feeling rather than a vision. It's a very realistic feeling. **Q:** Would you like to dive deeper into this memory through regression therapy, for example? **A:** Yes, that would be interesting. However, it may also tap into the hardships and make this memory more intense than it is now.

STRINGFOOT / DRAADVOET

▲ DESSTRINGING AT KUIJGENSPARK (picture by Trees Hell). Catching urban pigeons whose feet have become entangled with string, thread, plastic, hair and debris. In the picture you see Shani and G.C. gently removing these materials from the pigeons' feet using a little scissor and some disinfection spray. After they release the pigeon back to their flock.

In het westen van de voortvarende natie Nederland ligt de grote stad D, waar naast de talloze huishoudens ook een heleboel stadsvogels woonachtig zijn, zoals bijvoorbeeld kanaries. Deze geschiedenis gaat echter over twee stadsvogels, die ook in grote getalen huizen in de grote stad D.

Deze twee duifjes woonden in een knus wijkje binnen deze grote stad en hadden sinds afgelopen winter verkeren gekregen. Roekoe roekoe, koerde het ene duifje, wat ben je toch een prachtige duifje!

Het duivenpaarje was onafscheidelijk, je zag ze altijd samen zitten in de dakgoot of anders vlogen ze samen door de straten. Ze droomden over een eigen nest en kuikens. Ja, het hebben van een heus duivengezinnetje was in wezen de grote droom. Roekoe, roekoe, koerde het andere duifje, wat heb ik het toch met jou geroffen. Dagen verstreken en de liefde tussen de duifjes was niet meer te blussen, ze waren voor elkander geboren, beweerde het ene duifje zelfs. Het andere duifje was tot in tranen georoerd en kon nog enkel koeren van geluk. Roekoe roekoe!

Bij het aanbreken van de eerste zonnige dag van het nieuwe jaar, eind februari, zei manlief tegen zijn toetel: Ik wil vandaag beginnen met de bouw van ons nest, want van al dat gewaauw over ons toekomstige duivengezinnetje zal nooit waar worden wanneer wij hier niet naar handelen. Het mannetje had er zogezegd de spiert in gekregen en zij koerde hem bemoeiend toe (roekoe!) en dacht bij haarzelf wat een man van een duif ze wel niet had. Kan je nog dat leuke winkelsraatje herinneren, hier niet al te ver vandaan, waar de tegels altijd bedekt liggen met kruimels en hij spreidde zijn vleugels breed om aan te geven hoeveel kruimels altijd de tegels bedekken in dat leuke winkelsraatje, en zij koerde van ja, en toen vertelde hij dat hij

THE DOPPEL-SPORE PIJNORNDIC CROKERA was created in 1912 by Julius Neubronner in Kronberg, Germany to take aerial photographs by means of pigeon photographers. Neubronner had created a pamphlet describing this process in 1909. This camera was carried by pigeons and used to spy on the French during World War I, although it was described as taking pictures that had low quality. The camera used a breast-mounted pneumatically delayed liner camera with a swing lens. The Doppel-Sport had an exposure of 3 cm x 8 cm.

op een balkonnetje in een zijstraat hiervan was geboren (roekoe! ♀) en hoe graag hij daar, niet als zijn ouders voor hen, met haar zich zou willen nestelen. Zij stamelde van geluk en stemde in met dit voorstel.

En zo geschiedde, het jonge duivenpaar begon aan de bouw van hun nest. In het nabij gelegen park verzamelde hij twijgjes van de juiste lengte, terwijl zij deze zorgvuldig tot een nesje reeg en toen ze tegen het einde van de middag bijna klaar waren, vonden ze het wel en besloten ze even te genieten van elkaar terwijl ze de plannen beraamden voor de volgende dag. Ik houd van jou, liefje, koerde de een. Ik ook van jou, koerde de ander.

Van onheil leek geen sprake, tot bij het vallen van de avond daar ineens de balkon deur met een zweep opensloeg. In de deuropening stond een vrouw wild met haar handen te zwaaien en schreeuwde naar de duiven dat ze weg moesten vliegen. Ksst, siste zij, en de duifjes vlogen geschrokken op van hun nest naar een hoger gelegen dakgoot. De vrouw raapte het nest van de grond en wierp het als ware het een discuss van het balkon en vervolgde haar tirade richting de vogels. Roekoe roekoe, koerde het mannetje nu boos, ons nest, al dat harde werken voor niets, roekoe! En zij kon alleen maar smikken van verdriet, ze waren machteloos en zette uiteindelijk de vlucht in. Ik krijg jullie verrekte vogels nog wel en de vrouw stak nog een laatste middelvinger op richting de wegvliegende duifjes.

Heel misschien, koerde het ene duifje (roekoe) het andere duifje hoopvol toe, was het allemaal alleen maar een misvatting, een incident. Laten we het morgen nogmaals proberen en wie weet zal het morgen anders gaan. Je bent me er eenje, koerde ze, en ze kroop wat dichtert tegen hem aan. De dagen die hierop volgden vertiepen allemaal nagenoeg hetzelfde, waarbij de duiven overdag hun bedrevenheid toonden met de bouw van hun volgende nest om vervolgens bij het vallen van vervolgens het

✓ PIGEON AND ALIEN, 42 x 59.4 cm, monoprint on paper, 2024, GC Heemskerk & Shani Leseman.Pigeon-monoprints and textile works. These works are now for sale for any price starting from €100, with all proceeds going directly to Stichting Stadsduivenhulp (@pigeonrescue.nl).

Feral urban pigeons - Rock Doves or Columba livia - straddle a nebulous line between domesticated birds and what we usually categorize as wildlife. The result is that even when these beautiful creatures are in need of help, they often disappear in the gap between domestic animal rescue organizations and wildlife rescues. And many of these birds do need help. Urban dwellers have become so inured to the pigeons who populate our cities that they don't really see these birds. And even if they do see them, few recognize the fact that many of these birds are suffering pain and disfigurement as a result of a condition known as Stringfoot.

Stringfoot is a term used to describe pigeons whose feet have become entangled with foreign matter, whether actual string, thread, monofilament, real or artificial human hair (most common), dental floss, yarn, or the many other materials discarded by the human population of cities.

Because urban pigeons often do not have access to natural materials for nest-building, they pick up these materials and use them to line their nests. Anyone who has watched pigeons recognizes the way that they tend to turn in circles, and can therefore understand how these materials become wound around the adult birds' feet. Even worse, the chicks in these nests get these materials wound around their feet, and as they grow, the materials become embedded in their flesh.

Whether adult birds or chicks, these foreign materials wrapped around their feet or legs — and sometimes binding their feet together — results in pain, infection, loss of digits or entire feet, and the subsequent inability to walk, stand, perch, land, feed or bathe properly, sometimes leading to illness or death... unless we help them. www.stringfootpigeon.com

lieve karakits kan het niet liggen, maar tegen dit geweld zijn wij niet opgevassen. Zij begon weer zachties te smikken en jammerde dat zij nooit samen een nesje zouden hebben en dat ze dus ook nooit moeder zou worden en er was heel wat voor nodig haar te troosten. Koeloe, nooit een nesje samen, jammerde ze alsmat. O, wat moesten de duiven toch beginnen, want alle andere geschikte plekjes voor de bouw van een nest waren nu al ingepikt door andere verliefde duivenpaarjes, ja, de duifjes waren radeboos.

In datzelfde voorjaar vlogen de wilde ganzen over Europa naar het hoge noorden, op weg naar het paradijselijke Lapland, met als doel daar hun nest te bouwen, eieren te leggen en hun kroost groot te brengen. Lapland was voor de wilde ganzen als het balkonnetje voor het jonge duivenpaarje, en om daar bijtijds mee te kunnen beginnen vlogen de wilde ganzen al zo

▲ THE DOPPEL-SPORE PIJNORNDIC CROKERA was created in 1912 by Julius Neubronner in Kronberg, Germany to take aerial photographs by means of pigeon photographers. Neubronner had created a pamphlet describing this process in 1909. This camera was carried by pigeons and used to spy on the French during World War I, although it was described as taking pictures that had low quality. The camera used a breast-mounted pneumatically delayed liner camera with a swing lens. The Doppel-Sport had an exposure of 3 cm x 8 cm.

vroeg in het voorjaar hiernaartoe. Overal waar zij vlogen lieten zij dat weten: Wij gaan het hoge noorden, gaken zij luid, wij gaan naar het paradijselijke Lapland. Ook over de grote stad D, in de welvarende natie Nederland vlogen de wilde ganzen op hun tocht noordwaarts en ze riepen van hoog in de hemel naar de inheemse stadsvogels: Kom met ons mee naar het hoge noorden, volg ons toch naar het paradijselijke Lapland. Vervo gens zetten de wilde ganzen een daling in om zo de reacties van de inheemse stadsvogels te zien en ze scheerden over de daken en vroegen aan de stadsvogels wat ze toch deden tussen de mensen, jullie hebben vleugels gekregen om ze te ontvluht ten, reis toch met ons mee naar het paradijselijke Lapland, gak gak! Maar de meeuwen die zeiden hierop als reactie dat er helemaal geen haringrenten waren in het hoge noorden en dat er op vrijdagen geen vuilnis aan de straat stond in het paradijselijke Lapland. En de merel floot de wilde ganzen toe dat het zo'n behoorlijk eind vliegen was.

De wilde ganzen lachten om de, in hun optiek, domme stadsvogels. Haha, domme stadsvogels, lachten zij en ze scheerden langs de daken en lachten de stadsvogels maar uit die bezwaard toeketen vanuit hun dakgoten. Ook de inming verliefde duifjes keken toe hoe de wilde ganzen over de daken scheerden. Dat zijn nou de wilde ganzen, zei het ene duifje. Ja, koerde het andere duifje, wat denk je ervan in te gaan op de uitnodiging van de wilde ganzen, mee te vliegen naar Lapland, daar een nest te bouwen en ons kroost groot te brengen in de wilde natuur. Dat moeten we maar doen, antwoordde het andere duifje, want wat kunnen we anders? Hij vloog hoog op en wilde de wilde ganzen net toe roepen toen hij werd teruggefloten door zijn verkering. Zal je me niet in de steek laten en op me wachten als ik te moe ben om door te vliegen? Dat belooft ik je, en het duifje kneep zijn ogen geruststellend toe waarna ze de ganzen achterna vlogen richting Lapland.

♣ Niet waar!